

התרומה, שהוא הענין המבואר שם למעלה מן הפסוק "ומתו בו כי יחללוהו".

מיתבי לרב מן הברייתא דלעיל:

ואלו הן שבמיתה ... זר האוכל את התרומה?!?

ותמהינן: מתניתא אדרב קא רמית?! רב תנא הוא ופליג [וכי מברייתא אתה מקשה לרב, והרי רב תנא הוא ובכחו לחלוק על התנא של הברייתא].

שנינו בברייתא: ואלו שבמיתה ... זר ששימש:

ומפרשינן טעמא, משום דכתיב [במדבר ג י] "ואת אהרן ואת בניו תפקוד ושמרו את כהונתם, וזר הקרב יומת".

שנינו בברייתא: ואלו שבמיתה ... וטמא ששימש:

ומפרשינן טעמא: כדבעא מיניה רב הייא בר אבין מרב יוסף:

מניין לטמא ששימש שהוא במיתה, דכתיב [ויקרא כב ב] "דבר אל אהרן ואל בניו, וינזרו מקדשי בני ישראל, ולא יחללו את שם קדשי ... אמר אליהם לדורותיכם, כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אלך הקדשים אשר

מניין לכהן טמא שאכל תרומה טמאה שאינו במיתה, שנאמר גבי כהן שאכל תרומה בטומאת הגוף: "ומתו בו כי יחללוהו",

ב-19 ולמדנו: לא חייבה תורה אלא את המחלל את התרומה על ידי שאכלה בטומאה, פרט לזו — תרומה טמאה — שמחוללת ועומדת קודם שאכלה זה בטומאת הגוף.⁽¹⁾

שנינו בברייתא: ואלו שבמיתה ... זר שאכל את התרומה:

אמר רב:

זר שאכל את התרומה, לוקה.

אמרי תמהו ליה רב כהנא ורב אסי לרב:

לימא מר [היה לרב לומר] "זר שאכל את התרומה — במיתה", דהא כתיב [ויקרא כב] "ומתו בו כי יחללוהו [אני ה' מקדשם] וכל זר לא יאכל קודש", ומשמע: זר שאכל את הקודש — דהיינו תרומה, שבו מדבר כל הענין שם — הרי הוא במיתה בידי שמים?!⁽²⁾

אמר להם רב: "אני ה' מקדשם" הפסיק הענין בין "ומתו בו" לבין "וכל זר לא יאכל קודש", ואם כן לא אמרה תורה "ומתו בו כי יחללוהו" אלא לענין כהן טמא שאכל את

טהורה, ייפטר, שהרי כיון שנגע בו, טימאהו?! ראה מה שביארו התוספות בזה.

2. זאת מלבד כהן טמא שאכל את התרומה, שאף עליו אמרה תורה "ומתו בו כי יחללוהו", כדלעיל.

וראה בתוספתא כריתות פרק א דשם הגירסא היא "וכהן טמא שאכל תרומה", ולא נזכר "טהורה", [וראה "אור הגנוז" שם]; ומיהו בתוספתא דקרבנות פרק יב הגירסא היא "טהורה".

1. ואם תאמר: אם כן אף טמא שאכל תרומה

פנים, שניהם נעשו בפנים בעזרה, מה שאין כן בתרומה.

פיגול ונותר, כלומר: יש ללמוד עניני קדשים מעניני קדשים, כי שוים הם לענין פיגול ונותר, (4) ולא ללמוד מתרומה שאין בה פיגול ונותר.

ומשנינן: חילול דרבים מחילול דרבים עדיף, כיון שנשתוו שניהם בלשון חילול שהוא בלשון רבים, עדיף דמיון זה מכל שאר הדמיונות שנזכרו.

שנינו בברייתא: ואלו שבמיתה ... **טבול יום ששימש**:

מנלן?

דתניא: רבי סימאי אומר: רמז לטבול יום שאם עבר — חילל מניין? תלמוד לומר [ויקרא כא ו] "קדושים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם" —

ואם אינו ענין לטמא ששימש, דכבר נפקא לן מ"וינזרו" כמבואר לעיל, תנחו ענין לטבול יום ששימש —

ואם כן הרי זה כמי שנאמר בטבול יום ששימש "ולא יחללו", ויליף חילול חילול מכהן טמא שאכל תרומה, מזה לחלן במיתה, אף כאן במיתה.

שנינו בברייתא: ואלו שבמיתה ... **ומחוסר בגדים**:

ומפרשינן: **מנלן?**

יקדישו בני ישראל לה' וטומאתו עליו ונכרתה הנפש ההיא מלפני אני ה', ודרשינן לפסוק ראשון שינזרו מלעבוד בטומאה, והפסוק השני לאכילת קדשים בטומאה שהיא בכרת. (3)

ויליף חילול ["יחללו"] חילול ["יחללוהו"] מתרומה שאכלה בטומאת הגוף: מזה לחלן במיתה, אף כאן במיתה.

ומקשינן: ונילף חילול ["יחללו"] חילול מנותר ["חלל"], מזה לחלן כרת, אף כאן כרת!?

ומשנינן: **מסתברא** טמא ששימש במקדש מטמא שאכל תרומה הוה ליה למילף; שכן דומים הם בכמה ענינים, ואלו הם:

גוף, שניהם פסולי גוף הם, תאמר בנותר שפסול אוכל הוא.

טמא, שניהם פסולי טומאה, מה שאין כן בנותר.

מקוה, יש לשניהם היתר במקוה.

ברבים, לשון חילול בשניהם נאמר בלשון רבים, תאמר בנותר שהוא בלשון יחיד.

אדרבה טמא ששימש במקדש מנותר הוה ליה למילף! שכן דומים הם זה לזה בכמה ענינים, ואלו הן:

קדש, טמא שימש ועסק בקדשים, והנותר אף הוא קודש, מה שאין כן בתרומה.

4. ואף שלענין טמא ששימש אנו באים ללמוד, ובעבודה אין שייך פיגול ונותר, מכל מקום בקדשים בכלל שייך פיגול ונותר.

3. דרשה היא, כי לפי פשוטו, אף פסוק ראשון על אכילת קדשים בטומאה נאמר, כנראה מדברי רש"י בחומש.

אמר פירש רבי אבהו אמר רבי יוחנן, ומטו
בה [יש המטין לומר שמועה זו] משמיה
דרבי אלעזר ברבי שמעון:

דכתיב [שמות כט] "ואת אהרן ואת בניו
תקריב אל פתח אהל מועד ... ולקחת את
הבגדים והלבשת את אהרן ... ואת בניו
תקריב ... וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו
וחבשת להם מגבעות והיתה להם כהונה
לחוקת עולם" ולמדנו:

בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם, וכמו
שאמר הכתוב "והיתה להם כהונה לחוקת
עולם", אבל אם אין בגדיהם עליהם אין
כהונתם עליהם, והווי להו זרים, והרי אמר
מר [בברייתא זו]: זר ששימש הרי הוא
במיתה.⁽⁵⁾

שנינו בברייתא: ואלו שבמיתה ... ומחוסר
כפרה:

ומפרשינן: מנלן?

אמר פירש רב הונא: משום דאמר קרא גבי
יולדת [ויקרא יב] "אשה כי תזריע וילדה זכר
וטמאה שבעת ימים ... ושלשים יום ושלשת
ימים תשב בדמי טהרה ... ובמלאת ימי
טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו
לעולה ... ואם לא תמצא ידה די שה, ולקחה

שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה
ואחד לחטאת, וכפר עליה הכהן וטהרה" —

ומדאמר הכתוב "וטהרה", מכלל שהיא
טמאה עד שתביא כפרתה; והרי אמר מר
בברייתא זו: טמא ששימש במיתה.⁽⁶⁾

שנינו בברייתא: ואלו שבמיתה ... ושלא
רחוץ ידיים ורגלים:

ומפרשינן: מנלן?

דכתיב [שמות ל]: "ועשית כוור נחושת וכנו
נחושת לרחצה ... ורחצו אהרן ובניו ממנו
את ידיהם ואת רגליהם. בבאם אל אהל מועד
[להקטיר קטורת או להזות מדם פר כהן
משיח ומשעירי עבודה זרה שהם נעשים
בפנים] ירחצו מים ולא ימותו, או בגשתם
אל המזבח לשרת להקטיר אשה לה", הרי
שאם לא ירחצו — ימותו.

שנינו בברייתא: ואלו שבמיתה ... ושתויי
יין:

ומפרשינן טעמא משום דכתיב [ויקרא י]:
"וידבר ה' אל אהרן לאמר. יין ושכר אל
תשת אתה ובניך אתך בכואכם אל אהל
מועד ולא תמותו", הרי שאם ישתו וישמשו
— ימותו.

[שמות כח מג]. וב"ד רמה" פירש באופן אחר,
ראה שם.

6. תמהו התוספות לעיל בד"ה וטבול יום: הרי
גם גבי טבול יום כתיב "ובא השמש וטהר",
ונאמר: מכלל שהוא טמא, וטמא שימש במיתה,
ולמה הוצרכו לעיל למקרא מיוחד לטבול יום?!
וראה בדבריהם מה שיישבו.

5. ואם תאמר: הרי בהדיא כתיב [שמות כח מב]
"ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה,
ממתנים ועד ריכיים יהיו. והיו על אהרן ועל בניו
בבאם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח
לשרת בקודש, ולא ישאו עוון ומתו"!?
פירשו התוספות: ההוא מיתה אמכנסיים,
ראה שם; וכן כתב הרמב"ן בפירושו החומש

שנינו בברייתא: ואלו שבמיתה ... ופרועי ראש:

ומפרשין טעמא, משום דכתיב [יחזקאל מד]: "והכהנים הלויים בני צדוק ... המה יבואו אל מקדשי והמה יקרבו אל שולחני לשרתני ... וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו" וכתוב בתריה [לאחר פסוק זה] "ויין לא ישתו כל כהן כבואם אל החצר הפנימית" —

הרי שאיתקש פרועי ראש לשתיי יין, מה שתיי יין ששימשו הם במיתה וכדילפינן לעיל, אף פרועי ראש ששימשו הם במיתה.⁽⁷⁾

שנינו בברייתא: אבל ערל, אונן, יושב, באזהרה:

ומפרשין ערל מנלן שהוא באזהרה?

אמר רב חפדא: דבר זה — שהערל אסור

לשמש — מתורת משה רבינו לא למדנו, עד שבא יחזקאל בן בוזי, ולמדנו, שנאמר ביחזקאל [שם]:

"כל בן נבר [כהן] מומר לעבודת כוכבים, שהוא] ערל לב,

ו[כן] ערל בשר,⁽¹⁾ לא יבא אל מקדשי".⁽²⁾ א-19

אונן, מנלן שהוא באזהרה?

דכתיב [ויקרא כא]: "והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ... ועל כל נפשות מת לא יבא, לאביו ולאמו לא יטמא. [ואף על פי שמתו אביו ואמו] ומן המקדש לא יצא [אין צריך לצאת, ואף על פי כן] ולא יחלל את מקדש אלהיו" —

ולמדנו: הא אחר שלא יצא, ושימש כשהוא אונן — חילל את העבודה ונפסלה.

אמר תמה ליה רב אדא לרבא:

בפשוטו אי אפשר לפרש כן, כיון שפירש ד"ערל לב" היינו מומר לעבודת כוכבים דוקא.

2. והיא אזהרה מדברי קבלה בעלמא, ולא לקי עלה, רש"י.

וראה לעיל כב ב: עד דלא בא יחזקאל מאן אמרה, אלא גמרא גמירי לה, ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא; וכתב ה"כסף משנה", שמכאן מקור הרמב"ם [ביאת מקדש ו ח] שכתב גבי ערל "ולוקה כזר שעבד"; ופירש ה"כסף משנה" את לשונו "כזר שעבד", שרצה רבינו שיהא נרמז בתורה קצת, ולפיכך כתב שהוא כזר.

וראה עוד ברמב"ם [מעשר שני ג ד] שכתב: "הערל כטמא, ואם אכל מעשר שני לוקה מן התורה" [וכעין זה כתב בפרק ב מהלכות חגיגה], ולפי זה תמהו האחרונים: למה לי מקרא

7. תמה המהרש"א בשם ה"כסף משנה": והרי כתיב [ויקרא י ו] ויאמר משה אל אהרן ולאזר ולאיתמר בניו, ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו" הרי בהדיא שפרועי ראש במיתה, ולמה הוצרכו להיקש?! וראה מה שהביא וכתב בזה המהרש"א.

וכבר הקשה קושיא זו בחידושי הר"ן כאן, וציין לדבריו בפרק כהן גדול, ראה שם כב ב ד"ה מה שתיי.

1. כתב רש"י: שמתו אחיו מחמת מילה; וראה ב"יד רמה": וערל בשר אף על פי שלא נתנכרו מעשיו, כגון שמתו אחיו מחמת מילה; והיינו, דבהכרח לפרש כן, שאם לא כן היינו "ערל לב", שפירש שם ב"יד רמה": זה ישראל מומר שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים; אבל ברש"י